DE PERNIONIBUS,

DISSERTATIO

ANATOMICO-CHIRURGICA.

Die Veneris 29ª. Septembris, anno 1786, à ſeſqui-ſecundâ poſt meridiem ad ſeptimam

DISCUTIENDA.

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

PRO ACTU PUBLICO,

ET

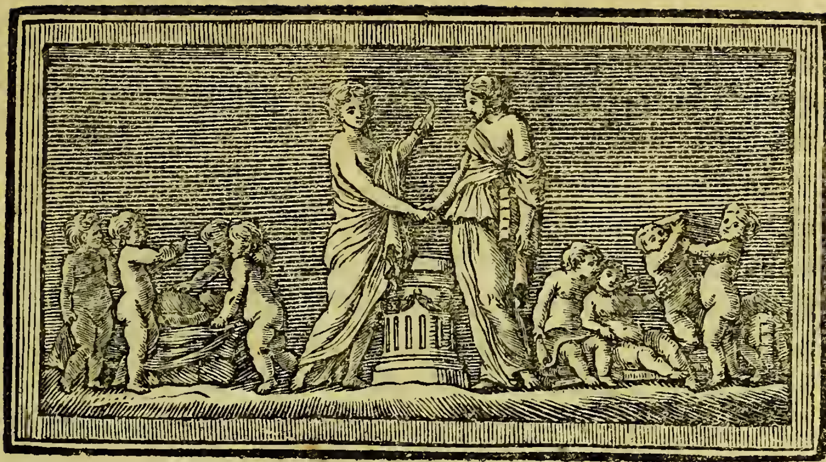
SOLEMNI COOPTATIONE.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii, necnon Academiæ Typographi, viâ Cythareâ.

M. DCC. LXXXVI.

Frigus & effœtæ revehunt infeſta ſenectæ
Tempora, triſtis hyems, ancepſque autumnus; hiantes
Stringuntur tubuli pellis; coguntur & intùs
Tot variis pellenda viis excreta : cruoris
Concreſcit lento moles tardiſſima greſſu.

Geoffroy, Hygieine. Poëma, lib. 1, verſ. 521

DE PERNIONIBUS,

DISSERTATIO ANATOMICO-CHIRURGICA.

QUOT & quantas edat ſtrages immoderatum frigus probat quotidiana experientia. Homines, dum ſcelerato frigori ſeſe ſubripere tentarent, veniente brumâ, artium inventrix neceſſitas docuit primùm ex ſilice ſcintillas excutere, ignemque foliis ſuſcipere. Huic pabulum abundè miniſtrabant tunc immenſa ubique nemora ſaltuſque. Tempeſtatum etiam viciſſitudini accommodata deindè ſibi confecerunt homines veſtimenta, optima adversùs hyemis inclementiam munimenta. Non minùs diro modo ſævierunt morbi tum interni tum externi, à nimio perduranteque frigore producti. Inter externos verò frequen- Proëmium.

tiſſimus, ſi non periculoſiſſimus, meritò dicitur *Pernio*, de quo quædam hic tradere præcepta tum pathologica tum therapeutica operæ pretium duximus.

Sed, ut in tractatione poſteà filo nunquam fallaci noſtri regantur greſſus, ſatiùs nobis viſum eſt, ſi cutem ipſam, morbi à nobis deſcribendi ſedem, anatomicè luſtraverimus; ſiquidem indè læſionis cauſas, ſigna & ſymptomata ponderantibus magis eluceſcent, & ex his etiam ſponte & ad Artis Magiſtrorum mentem ſeſe offerent indicationes therapeuticæ.

EX ANATOMIA.

I.

Generalia de Cute.

Cutis, in cadavere potiùs *pellis* vocanda, corporis humani commune & univerſale involucrum, ita per omnem ejus ambitum externum diffunditur, ut nulla pars illâ careat. Quin etiam per interiora corporis viſcera porrecta, ſtructuram ibi ac formam immutat, & in cellularem textum tenuiſſimum videtur abire, mutatâ quidem ſtructurâ, mutatis etiam uſibus, ſed integrâ totius ejuſdem continuitate. Vario in diverſis variarum regionum incolis colore inſignita, nec eâdem formâ aut eodem decore in ſexu utroque præfulgens, diverſitates multiplices accipit à partibus ſuppoſitis. Non ſimplex involucrum, organum conſtituit cum mirâ varietate conflatum, tum ad corporis utilitatem, tum ad ejuſdem formæ pulchritudinem.

I I.

Cutis diviſio.

In cute partes aliæ ſunt ad ejus conſtituendam fabricam eſſentiales, quæ ſcilicet ſemper & ubique reperiuntur: aliæ

in ipſâ tantummodò naſcuntur, poſſuntque aut abeſſe aut adeſſe, illæſâ ejus fabricâ, & non diſciſſâ ejus integritate. Partes ad eſſentiam cutis neceſſariæ & apprimè diſtinctæ tres ſunt: interna, ſive *corium*, cutim propriè dictam conſtituens; media, ſive *reticularis*, *Malpighiana*, organum cuti ſuperpoſitum; externa tandem *epidermis* vocata, duabus aliis ſuperextenſa & illas amiciens. Partes cutis accidentales, vel illæ quæ ejus ſtructuram non conſtituunt, tres etiam ſunt; nempè *pili*, *ungues* & *folliculi*, de quibus nihil hîc dicemus.

I I I.

Ubi primùm intra uteri materni parietes jam aliquam futuræ compagis formam edit infantile corpus, partiumque adumbratur effigies, poſt primam illam organicam quidem gelatinam, membranâ tenui partes jam formatæ delineantur, vix ſenſuum externorum oculis deprehendendâ. Hæc tamen eſt naſcentis cutis origo, citò craſſitiem aliquam adipiſcentis. Sed promptâ & ferè ſubitâ mutatione fit ſubrubra, ſimulque tenuibus vaſis, vel, ſi velis, villis albicantibus horridula videtur. In illam verò, quæ partium ferè omnium mollium baſis eſt, deſinunt, teſte imprimìs *Hallero*, omnia corporis vaſa; deſinunt etiam, & proprietates ſuas deponunt nervorum ſtamina: ſic in primâ ſuâ origine plures diverſi generis partes cutem ipſam conſtituunt, nerveæ ſcilicet, vaſculoſæ-ſeroſæ, non unius tenuitatis, ſed multiplicis ordinis, vaſculoſæ-ſanguineæ. His ſi cellulas baſim omnibus præbentes addideris, habebis totius cutis ideam prorsùs adæquatam. Cutis origo.

I V.

Epidermis, ſive cuticula, tenuis admodùm & tranſlucida Epidermis.

pellicula, è ſquammulis potiùs quàm lamellis ſibi ſuperpoſitis membraneis conflata, cutim, cui firmiter adhæret, adeòque totum reliquum corpus exteriùs obvolvit. Sed quaſi illa gelatinoſo ſuperponeretur textui, videtur in cute titubare & vacillare, apparetque attentiùs & vitrorum opticorum ope rerum naturam luſtranti, ab ipsâ cute per tomentum leve, tenue, forſanque vaſculoſum ſeparari & ſejungi. Hinc in morbidis & languentibus infantibus, quoties epidermis ſub farinæ formâ ſolvitur, toties renaſcitur illa.

Caveto tamen ne indè concludas in epidermide duas diſtinctas lamellas eſſe numerandas; ſubtilior certè non habenda eſt illa diviſio: non enim una aut altera lamella diſtingui poteſt. An verò cuticula ſit ex fibris certo ordine contexta, an potiùs oriatur à materiâ viſcoſâ à ſubjectis partibus exhalante, & per compreſſionem corporum ambientium coërcitâ, meritò dubitatur. Priùs quidem apparet magis conſonum Naturæ legibus, quibus utitur in aliarum corporis partium ſtructurâ: poſteriùs probare videtur promptiſſima cuticulæ regeneratio, cùm in morbis quibuſdam cutaneis magna pars ejuſdem ablata brevi temporis ſpatio reſtituatur. Quidquid verò ſit, proximæ cuti cuticulæ lamellæ eraſæ tenuiſſimas humoris guttulas emittunt. Indè vaſa judices aduſque epidermidem protendi.

Hanc membranam, cutis & plicaturas & foramina ita ſubire & conſequi conſtat, ut illa in detractâ epidermide annotentur facilè. Si verò epidermidem, quæ inſpicienti oculo nudo ſicca atque arida apparet, oculo vitreo opticè armato luſtraveris, illa tibi quaſi vernice obducta videbitur, ſplendente atque oleosâ, nec ulla pars illâ caret, niſi quæ cicatrice obducitur; ſi manus aut pedes aquâ laveris, & linteis terſeris duriùs, ob hanc cauſam vernix illa loco non cedit, licèt indè paulò obſcurior fiat. Videtur humor ille à ſubjectâ cute exſtillare, novumque

ad occurſus varios corporum lædentium offerre munimentum.

Conſtat nullam eſſe è corporis humani partibus adeò facilè reparabilem atque epidermidem, quæ quotidiano uſu deteritur; quotidiano Naturæ impulſu pariter reparatur. Conſtat etiam putreſcente ſubjectâ cute, ipſam perſtare incorruptam, adeòque eam cutis putredini præpediendæ aptam. Verùm quam evia ipſam cutim retineant vincula, & quantùm ſimul humoris à muco ſubjecto exſtillet, apertè demonſtrant veſicæ illæ combuſtionibus illicò ſupervenientes, quæ ſubitò ab igne plenæ exuberant muco, partim concreto, partim inconcreſcibili.

V.

Organum Cutis reticulare, mucoſum, & papillare.

Inter epidermidem & corium textus invenitur, in pueris atque feminis multò diſtinctior quàm in adultis, aut rugosâ ſeneſcentium cute; ex concreti muci tenuiſſimi lemis compactus, reticuli in formam undequàque expanditur, mucoque obducitur. Circà rete illud filamentoſum repunt variè complicata vaſa tum arterioſa, tum venoſa; undè variis implicationibus apparent errantia.

In illo reticulari textu, quem primò in linguâ celeb. deſcripſit *Malpighius*, accuratiùs proſecuti ſunt *Stahellinus* & *Hallerus*, quem ſuis injectionibus illuſtravit ſuo dignus nomine *Kaw. Boerrhave*, ſeſe inſigniùs deprehendi ſinunt nervorum pulpoſæ extremitates, nunc ſtratæ & cuti parallelæ, quandòque reclinatæ, quandòque etiam arrectæ, nunc diſpoſitæ in plicaturas ovales; nunc in ſpiræ ordinem revolutæ. Quæ quidem, utut tenuiſſimæ ſint, atque oculis non armatis vix conſpicuæ, locum dubitationi relinquunt, an non faſciculis adhuc componantur.

An verò rete illud à nervorum tunicis expanſis & papillæ

deferentibus conficiatur, an contrà merè celluloſum ſit, ut contendunt quidam recentiores Anatomiſtæ, nondùm definitum eſt. Id certè comprobatum, cutem adeòque & reticulum & epidermidem eò tenuiores eſſe, quò propiora ſunt origini corpora, ita ut à matre rubentes infantuli tractu tantùm temporis albeſcant, pulpoſique ſint, ac mucum exſudent undequàque; ſed ſiccantur atque areſcunt cum ætate omnia; ſeneſcentibus omnia hebetantur atque obtunduntur, ut ſenſuum ſic ſecretionum cutanearum organa.

V I.

Corium, ſive Cutis propriè dicta.

Laxiori ſine cellulari telâ concipi non poteſt cutis ſtructura: illa enim tela ſenſim brevioribus atque brevioribus cellulis textum ſuum in ſe adducens, fit ſtrictior brevique ſtrictiſſima, ſed adusque extremam cutis ſuperficiem, naturam ſuam ſervat: undè tota cutis cellularis eſt, & vaſorum multiplicata tenuitas multiformi glomeramine dum cellulas illas exteriores quaſi implet, cavum diſſimulat, ita ut in extremâ illâ cute, areæ ſeu potiùs areolæ tantùm judicentur, quas cellulas Natura efformavit. In his verò acutiùs inſpiciendis, atque ad limbos uſque cutis ſequendis, opus erit microſcopio, quod tibi cutem ita efformatam demonſtrabit, ut quæ corium efficiunt cellulæ à textu cellulari ſubſtrato, ſenſim vario ordine arctentur in tenuiſſimam fabricam; pars verò extima, vaſis fibriſque nerveis, & præcipuè nervorum tunicis textum mucoſum efficientibus formetur. Hanc omnem corii fabricam perſpicuè admodùm deprehendes, ſi cutem puerilem recentem aquâ tepidâ priùs benè lotam aliquantiſper maceraveris.

Nec illas cellulas in ſtatu ſano omni humore vacuas credidetis: ut enim ampliores adipe implentur aliquandò, ſic

minimæ humore mucoſo concreſcibili ſemper turgent. Hunc facilè è cute infantis recèns mortui levi preſſione exprimas, & meliùs adhuc ex cute recèns puerperæ, in quâ merè lacteus ſubturbiduſque apparet. Ab hâc conſtanti harum-ce cellularum repletione pendet diverſitas formæ in mulierum ac virorum cute, in eâ quæ tenellos & lactentes circumdat, aut illâ quæ arida & exſucca, flaccidior pendet in ſenibus undequaque. Plurimis in cutis morboſis phœnomenis comprobatur ejus ſtructura cellularis, quas hîc recenſere programmatis limites non ſinunt.

Ex hâc expoſitâ corii ſtructurâ nihil eſt undè in illâ univerſali conſideratione tendineas aut muſculoſas quæramus fibras, quas in mobili animalium cute reperias. Quæ enim plicæ, quæ vincula in variis cutis humanæ partibus deteguntur, ea omnia ab arctatâ cellularum formâ pendent.

V I I.

Cutis varietates quædam.

Fabrica cutis in univerſo corpore eadem, multas tamen, ſive tangenti digito, ſive luſtranti oculo differentias exhibet, ſæpè à ſubjectarum partium naturâ ac formâ, ſæpè etiam à variis accidentibus ortas: primariæ ſunt illæ à colore, ſexu, ætate pendentes; ſecundariæ oriuntur à conſtitutione uniuscujuſque nativâ, quales ſunt tenuitas, extenſilitas, &c.

De differentiis illis quæ à textûs cellularis colore & à parte intùs evolutâ colorante deſumuntur, hîc fuſiùs dicere, quatenùs color ille Nigritas & Æthiopes conſtituit, à propoſito prorsùs alienum foret. Obſervaſſe ſatis erit colorem in infantibus atque mulieribus Europæis magis albidum, ſplendidiori cellulas replenti muco deberi; in maribus & viris umbratilem vitam reſpuentibus magis ac magis infuſcari; quod à radiis ſolaribus incautiùs acceptis evidenter repetendum eſt.

Varia etiam eſt cutis pro variâ corporis parte. Quàm mirum artificium in humanorum digitorum fabricâ ad illorum apices! Tot concentricæ ſpinæ, tot ovales circumvolutiones in baſes redeunt ſibi parallelas, dum in quibuſcumque ſulcis latent oculo acutiori non impervia foramina, quibus obverſùm incumbunt & inoculantur papillæ nerveæ. Cur tam facilè tantoque impetu naſcitur in plantis pedum titillatio, cute alioquin parùm ſenſibili? Hîc cauſas involucro ſuo tegit Natura: effectùs tantummodò ſinit videri. Diverſa eſt omninò cutis capillatæ fabrica à reliquâ totius corporis cute: axillæ, inguina, labia vulvæ, præputium nonne aliam etiam ſibi cutis formam vindicant, quæ exhalat humorem, ſæpè fœtore gravem, aliquandò inodorum, aut ſi de *Alexandro Magno* & *Cujacio* Juriſconſulto credere fas eſt, fragrantem ac roſam ſpirantem?

Quanta & quàm mirabilis ſit cutis extenſilitas ſat ſuperque probant graviditas & hydrops. Quæ quantùmvis ad omnem æquè cutem pertineat proprietas, non æqualiter per eamdem diffunditur, nec æquè extenſilis eſt pedibus ac manibus appreſſa cutis, quàm illa craſſior & evidenter celluloſa quæ totum abdomen circumveſtit. Aliis in locis cutis oſſibus propior diſtendi vix ſeſe patitur; & ſecta, præter modum retractis vulneris vaſis, hiat.

Ad epidermidem potiùs quàm ad cutis varietates pertinet *callus*, ſiquidem in ſtatu naturali nullus callus cutim dehoneſtat. Ab hujus partium ſucceſſivâ compreſſione originem repetens, quorumdam fit morbus artificum quibus volæ manuum cornu duritie vincant, quales ſunt illi qui anchoris cudendis operam indefeſſam navant. Iis, teſte *Boerrhavio*, familiare eſt ignita ferra impunè manibus comprehendere. Comburitur cornu illud, fumum & fætorem exhalat: laminas tamen calli ſenſus non penetrat.

VIII.

VIII.

Cutis uſus & proprietates.

Perſpirationis inſenſilis exſudationi continuò favet cutis. Sed illa ſecretio non unica eſt aut unius naturæ, pro variis cutis partibus. Plures adhuc aliæ ſunt vel ejuſdem naturæ, vel diverſæ in cute ſecretiones, quarum mechaniſmo fit ut ea pro univerſali emunctorio habenda ſit.

Præcipuus verò & latè extenſus cutis uſus eſt, tactui organum præbere, ſenſui maximè diffuſo, in digitorum apice ſedem delicatiſſimam habente.

Proprium eſt cutis titillationem experiri & pruritu affici: ſed priori non patent omnes ejuſdem partes, dum poſteriorem affectum omnes æquè experiuntur.

Ineſt adhuc cuti, præcipuè viventi, tenſio quædam ſive vis tonica, quâ, ſi cutim vivam reſeces, hiat illa præter modum & utrimque diſcedit tanquam in actu elaterii, magis in juvene quàm in ſene, in cute aridâ quàm in laxâ, in inflammatâ quàm in ſanâ. Uſus certè per totam cutim expanſæ proprietatis illius ſummus eſt: ſcilicet magnæ eſt utilitatis, tum in impediendâ hoſtilium & irritantium atomorum intromiſſione per bibula & hiantia cutis vaſa, tum etiam in coercendis humorum in perſpirabilia vaſa effluviis, tum demùm in concipiendis atque emittendis ſudoribus criticis.

È CHIRURGIA.

I.

Pernionum etymologia.

Pernionum etymologiam, græcam & latinam reperimus eſſe. Ab Hippocrate (1), Goræo (2), Fallopio (3), Huche-

(1) Lib. 5. Epidem. Lib. 2. Cap. 199.

(2) In Defin. Medic. ſuo loco.

(3) Lib. de Tumor. partic. cap. 36.

rio (1), & pluribus aliis Perniones græcè dicuntur κιμεῖλα vel κυμεθλα, imò etiam apud antiquas editiones Dioſcoridis & Pollucis κιμέθλη, genere feminino. Hæc ab hyeme denominatio deſumitur, quòd ſcilicet tempore hyberno producti perniones ſæpiùs viſantur.

Si etymologiam latinam ſpectemus, videtur pernio derivari poſſe à pernicie, ſecundùm opinionem poëtæ *Macri*, herboriæ rei Scriptoris, qui capite de Colubrinâ, magno uno ejuſdem vitii ſpectato ſymptomate, ratione gangrenæ, necroſeos & aliorum ſic canit:

> Eſſe pedum dicunt vitium, cui pernio nomen:
> Eſt à pernicie membri patientis id ipſum.

Apud nos, à primo quo ſævierunt tempore, perniones dicti fuerunt *mules aux talons*; & nunc vulgò dicuntur *engelures*.

II.

Pernionum definitio realis, & ſpeciale morbi ejuſdem genus.

Ne autem, ſicuti in proverbio dicitur, putamina tantùm nos reſecuiſſe videamur, ipſum nucleum nunc propriùs attingemus; undè neceſſe eſt ad ipſam pernionum naturam atque definitionem realem acceſſum facere. Hoc jam nomine vulgatus morbus, ad quodnam generum ab auctoribus conſtitutorum referri debeat, haud planè diſcretum eſt, indefinitâ adhuc re, num tumor, num ulcus habendus pernio ſit.

Porrò, Galeno auctore (2), cùm tumor ſit *incrementum*

---

(1) De Diæta ac Therap. pueri. tit. de Pernion.

(2) Lib. de Tumor. præter naturam.

particulæ cujuſpiam in longum, latum & profundum, tumor eſt Pernio: à Gabriele Fallopio (1), Philippo *Ingraſſia* (2) & Julio Cæſare Arantio (3), cum tumorum familiâ cenſitus ac tractatus eſt Pernio. Verumtamen à Celſo ſine ullo nomine proprio deſcribitur (4), inter ulcera à frigore pendentia. Hyeronimus *Mercurialis* in ſuâ definitione hunc, nullâ tumoris habitâ ratione, nuncupavit ulcus, propterea quòd, quatenùs tumor eſt, eatenùs nullam inferat noxam (5).

Alii morbum per inflammationem definire malunt, ut *Sennertus*, (6) *Rodericus à Fronſeca*, (7) *Sachſius* (8); alii per rubores pruriginoſos cum *Petro Borello* (9), per rimas ſeu fiſſuras cum *Platero* (10), & *Paulo Æginetâ* (11).

Quidquid ſit, eſt liberum hoc aut illud opinari, vel potiùs alterutrum opinandum, modò Pernionum tempora & gradus apprimè diſtinguantur. Per tumorem tamen concinnè definiri poſſe Pernionem confirmat auctoritas celeberrimorum Artis Procerum & inter hos *Jonſtonis* (12) & M. Aur. *Severini*, qui dicit: (13) Perniones *ſunt tubercula in pedibus manibuſque in-*

---

(1) Lib. de Tumor. præter naturam.

(2) Lib. de Tumor. præter naturam.

(3) De Tumor. ſecundùm locos affectos.

(4) Lib. 5, cap 28 n°. 6.

(5) De Morb. cutan. & de Morb. puerorum lib. 1, 7.

(6) Med. Pract. lib. 5, pars 1a., cap. 15.

(7) Conſult. Med. 12, pag. 52.

(8) In Γαμμαρολογία, pag. 788.

(9) Hiſt. & Obſ. rar. cent. 3, pag. 222.

(10) Prax. p. m. 677 & pag. 689.

(11) Lib. de Re Med. lib. III. cap. 79, pag. 310

(12) Syntagm. univ. med. pract. pag. 1515.

(13) Lib. de Abſceſ. reconditâ nat. lib. 7 pars 3a., cap. 6.

flammatoriam & ulceroſam affectionem referentia. Magis verò nobis adhuc arridet ſequens *Mulleri* definitio, quâ pronuntiat (1) Perniones eſſe *tumores partium extremarum, manuum & pedum cumprimis, à ſanguinis in poris earumdem coagulatione majori vel minori per frigus inducti.* Hâc porrò & *Severini* definitione multos à pernionibus affectus diſcreveris, videlicet intertriginem, paronychium, tophos podagricos, clavos, callos, pluresque alios hîc non recenſendos.

I I I.

Pernionum ſedes, gradus & differentiæ. 1°. Sedes.

Pernionum ſedes ab omnibus non una refertur. Qui nominis etymon ſunt ſecuti, pedum hoc vitium fecere privatum: ſed non rejecerunt ab hoc ordine manus alii; & hæc eſt ferè univerſalis opinio. His *Fallopius* aures addidit ac nares. Experiebantur reverà id apud *Xenophontem* (2) milites, quorum quidam aures & nares aduſtas à frigore amittebant. Narrat *Severinus*, *Franciſcum Romanum*, Medicum & amicum ſuum, cum brumali tempore Ciſalpinam Galliam forte-fortunâ peragraret, Perniones circa cubitos & carpos, naſum & labia partim ſe, partim comites ſuos pleroſque graviter expertos. Hoc etiam malo pudenda nonnunquàm afficiuntur.

2°. Gradus & differentiæ.

Perniones rectè à *Celſo* in duos gradus diſtinguuntur, quorum primus tumorem ſimplicem deſignat, necdùm apertum; alter verò tumorem ulceratum. Sub duobus autem iſtis gradibus plures comprehenduntur differentiæ rimoſorum, fiſtuloſorum, cruſtâ ſeu eſcharâ tectorum Pernionum. Simplex Pernio

(1) Diſſert. Med. de Pernionibus, 1680.

(2) De Exped. Cyr. lib. 7, p. 318.

ille dicitur, qui à cauſâ ſimplici in corpus benè moratum incidit: malignitatem huic addit aut cauſæ pervicacia, aut corporis prava admodùm diſpoſitio, cachectica, ſcorbutica, melancholica, &c.

Perniones ſimplices, & non aperti, tumorem tantùm exhibent eximiè rubrum, rubore ſub digito omninò evaneſcente. Raró admodum lati ſunt, & ſpatium tantummodò digitale occupant. Sed multiplicantur, & aliquandò magna eorum copia ita pedem, calcaneum, digitoſque occupat, ut pro uno & eodem tumore haberi poſſint.

Cùm pueris præcipuè, feminis, atque negligentioribus malum illud accidat, protrahitur ſæpè præ neglectu. Pernionibus, iiſque rebellibus potiſſimùm, ſubjiciuntur illi quibus pedes atque manus humore perpetuo madent, &c.

Plures alias differentias Pernionum ſtabilire haud difficile. alii majores; alii ſunt parvi, univerſales & particulares: alii aëris, alii aquæ naturæ magis debentur.

I V.

Cauſa Pernionum tum mitiorum, tum ſæviorum, ex omnium auctorum conſenſu, frigus eſt. » Non quidem, inquit » celeb. Med. *Lorry* (1), quòd frigus certam congelationem » attulerit, ſed quòd perſpiratio ſuppreſſa præ vaſorum inertiâ » à frigore inductâ hîc hæreat, & partim ab erethiſmo va- » ſorum, partim ab hærentiâ liquidi, tumorem efficiat eryſi- » pelatoſum, eâdem ratione, eodem mechaniſmo quo cauſa » illa gravior facta gangrænam ibi glacialem efficeret. Pernionum cauſæ.

Variæ fuerunt de Pernionum cauſis & procreatione ſcri-

(1) De morbis cutaneis, p. 661.

bentium opiniones. Quædam propoſuit *Severinus* tum ad effectricem cauſam, tum ad materiam ſpectantia. Prima cauſa, omnium conſenſu, frigus eſt & bruma. Quoad Pernionis materiam dixit *Fallopius* (1) Perniones eſſe ſanguinem purum: ſed *Severinus* rores ſanguinis, id eſt, flores ejuſdem & vividiſſimam portionem pro morbi materiâ aſſignat.

Duplicis generis eſſe poſſunt Pernionum cauſæ, & diſtingui in cauſas mediatas proximiores, quæ ſunt frigus & bruma, & in cauſas mediatas remotiores, quæ ſunt temperamentum frigidum & humidum, teneræ & humidiores carnes, porique nimiùm patuli, habitus corporis ſeroſior. Puellas, quibus menſes nondùm fluxerunt, huic malo magis obnoxias pronuntiat *Fallopius*. Hyemalia tempora ob frigora urgentia atque intenſa ſunt Pernionum feracia, præcipuè ſi nivoſa, & boreas plus juſto ſæviat. Morbus hic in Norvegiâ, Gronelandiâ, Irlandiâ, & aliis regionibus ſub arcto ſitis, ob abundantiam nivis ac penetrabile frigus, admodùm eſt frequens, imò quaſi endemius. Tantò plures verò aër frigidus inducit Perniones, quò pluribus moleculis aqueis remixtus eſt, qualis eſt circa flumina, ſtagna & mare ipſum.

Si humidis tegumentis corpus integatur, longè præſentiùs frigoris tyrannis hinc incutitur. Concedens in ſylvam ſervus, teſte *Mullero*, tibialibus non probè ſiccatis indutus ſub ocreis, iiſque levioris texturæ, domum ſe recepit cum in utroque pede Pernionibus ultimi gradûs, digitis omnibus nigricantibus, & in ichorem reſolutis ſub veſiculis contentum, uno verbo necroſim paſſis. Ut ergo aër frigidus per ſe injuriam hanc facit extimis partibus; ita facilè patet tanto præſentiùs id fieri, ſi præſidia

(1) In Tract. de ulcer. cap. de Ulcer. nomodc. & l. de Tumor., cap. 39.

contra frigus conceſſa negligantur, ſi fomenta ejuſdem generis aquea admittantur, ſi inæqualis magis aëris occurſus fuerit. Quo loco meminiſſe lubet aurei, huc quoque applicandi, dicti *Cardani* (1): « Sunt duo incommoda, inquit, quæ maximam partem » humani generis tollunt, pluſque ſatis quam bella aut crapula : » æſtuantem exponere ſe aëri frigido, & humidos ac madidos » pedes diù ferre. »

V.

Pernionum exitus.

Ubi ſemel Perniones ad apicem incrementi pervenere, tunc decreſcente ſenſim inflammatione, & colore cutis redeunte, vel ſanantur vel aperiuntur. Saneſcentibus decidit epidermis, & ſæpè in ſquammulas abit. Plures, alia poſt aliam, laminæ epidermidis à ſe invicem ſecedunt ſucceſſivè, donec perfecta ſanatio ſit. Ubi verò aperiuntur & ichorem emittunt Perniones, tunc, *Celſo* atque *Severino* notantibus, eryſipelatum fère omnium in morem, phlyctæna fit, quæ aperta paucum admodùm humorem fundit; at phlyctænæ ipſius fundus, ichore ſpiſſiori imbutus, crudus apparet & inæqualis. Ichor intereà in latera extenditur; & vicinas partes attingens, rubore, pruritu, ardore pungente & pulſatione obſcurâ afficit.

Sed etiam alia obſervatur aperturæ forma in Pernionibus: finditur ſcilicet pluribus in ſuis partibus tenuiſſima cutis, quæ tumorem in ſuo ſinu fovet, tuncque à cellulis, hâc cute ruptâ, funditur, non quem ab eximio rubore expectare fas erat, ſanguis, ſed ichor perpaucus, tenuiſſimus, ita ut nullo in alio affectu adeò evidenter fabrica cutis verè celluloſa, à nobis in Poſitionibus anatomicis deſcripta, appareat. Hoc in rerum ſtatu, ſi Pernio ſimplex fuerit, & nulla alia lædens cauſa ſubſit, brevi,

---

(1) Lib. 13, cap. 63, de Rer. Variet.

pauco emiſſo ichore, omnia miteſcunt, ſi præſertìm à cauſis Perniones inducentibus removeris ægrum; at ubi latet aliqua malignior cauſa, omnia pejorem in morem vertuntur, ſicuti accidit in Pernionibus qui in corpora cacochyma atque præſertìm cachectica incidunt.

V I.

Pernionum diagnoſis.

Pernionum indicia vel ſigna diagnoſtica jam ſatis ſuperque ex ſuperiùs dictis patefiunt. Hæc primus inter Latinos certis & propriis verbis expoſuit Celſus, quæ rem brevi planèque exprimunt, quæ ſunt ſcilicet, rubor cum inflammatione mediocri, puſtulæ interdùm, exulceratio, dolor autem modicus, prurigo major, nonnunquàm humoris excretio, ſed non multi, qui referre vel pus vel ſaniem videtur. Hæc Celſi ſingula explanavit *Severinus*, ex Commentario quem in hunc Auctorem conſcripſit traducta, quibus rigores & alia addit; febres plurimùm Perniones exacerbati movent, ac nonnullam quoque maciem atque pallorem quibuſdam invehunt.

Quandò laxior eſt cutis textus, perſpiratio hærens ad cutem, nec per vim inertioris naturæ exire apta, ſtagnat facilè, undè cutis, tunc humentior, facilè etiam corrumpitur & Perniones facit, qui per patentes cellulas ſerpunt eò faciliùs, quò illæ humore ſcatent dilutiori: undè, ubi phlyctæna ſemel ſuperficiem eryſipelatis occupavit, perſerpit illa & diffunditur. Præterea verò cùm qui ibi affluit humor crudus, cruditatem perpetuet, nunquàm laudabile pus ibi ſperandum eſt. Verùm à fundo ulceroſo & irritato manat ichor, nunc paucus, nunc majori copiâ: ſed ſemper tum à nativâ qualitate, tum à ſtagnatione viciná exedit: imo aliquandò, ſi acrior ſit, elicit ſanguinem, pruritus immoderatos concitat; imò & fiſtularum in

morem,

morem, jam non cutim ſolam, ſed partes etiam cuti ſubjectas corrodit. Nec inauditum eſt leve primo aſpectu malum tandem ab inflammatorio eryſipelatoſoque caractere in putridam gangrænam abiiſſe, quod tamen non tam perverſæ Pernionum naturæ tribuendum eſt, quàm mixtis ſimul atque ibi depoſitis fermentis quibuslibet, præſertìm ſcorbutico, aut herpetico, aut putrido cuicumque. Non enim ſolùm affectibus pedum ulceroſis, ſed aliis quibuscumque novum atque pernicioſum caracterem induunt fermenta illa, facilè ad cutem deponenda.

VII.

Quamdiù Perniones adhuc tument ac rubent, quamdiù item ſenſus & mobilitas ſine graviori calore atque dolore ſuperſtites ſunt, mitius ſanè malum eſt; ubi verò Perniones livent, membrique afflicti rigorem cum ſenſûs defectu & puncturis concitant, gravius utique periculum, proximuſque ad gangrænam altamve ſaltem exulcerationem tranſitus eſt. Sic ubi puſtulæ ſuper ipſam cutem prodeunt, quales ferè in uſtionibus conſpiciuntur, indicio ipſæ ſunt gangrænam reverâ jam ſubeſſe. Denique ubi ſenſus perit, membrumque lividum, molle, flaccidum aut fœtidum vel omninò nigrum fit, ſuſpicari non ſine ratione licet, corruptum jam atque emortuum ſphaceloque correptum illud ipſum exiſtere: generatìm quò amplior ex frigore læſio contigit; quo item graviora ſymptomata ſupervenerunt, hòc quoque majus imminere periculum conſuevit. Pernionum prognoſis.

Perniones ſimplices & ſibi relicti, teſte *Sennerto* & aliis, curabiles, nec pericoloſi ſunt utplurimùm. Exulcerati quoque curantur, quatenùs ulcus ex Pernione contractum non eſt mali moris, nec gravioribus ſtipatum ſymptomatibus. Perniones incipientes in partibus à nobilioribus longè remotis, ut in brachiis

& pedibus, nihil afferunt detrimenti, ſed facilem patiuntur curationem: cùm è contrà in partibus nobilibus, nimirùm pudendis, naſo & auribus, multò periculoſiores evadunt.

VIII.

Pernionum curatio.

Pernionum curatio tuta & certa ut obtineatur, in duas claſſes cum Pernionum ſpeciebus conſentaneas, dividi debet; vel enim curandi Perniones immaturi & adhuc tumentes, necdùm aperti, vel rimoſi, ulcerati atque ſuppurantes. Duplex adhuc cum *Heiſtero* admittenda curatio (1): nempè externa & interna. Generatìm omnis pernionum curatio eò potiſſimum ſpectat, ut priſtinus ſanguini fluor atque circuitus tutò reſtituantur: eò omnem movet lapidem via curatoria, ut rubor cum inflammatione, item dolor, prurigo, & tumor abſumantur, temperies cutis reſtituatur, parſque tum integra tum exulcerata per topica convenientia ad priſtinum ſtatum reducatur. Sed diverſâ atque aliâ, quàm in inflammationibus reliquis, ratione reſolvere hîc ſanguinem inſpiſſatum convenit. Etenim quæ in cæteris inflammationibus valdè ſaluraria, imò vero prorsùs neceſſaria ſunt medicamenta, in Pernionibus longè nocentiſſima nonnunquàm evadunt.

IX.

Curatio Pernionum chirurgica.

È duobus conſuetis fontibus hauriuntur remedia adversùs Perniones, nempè chirurgico & pharmaceutico. È chirurgico primùm ſeſe nobis offert venæ ſectio, quæ, an huic affectui conveniat & adhibenda ſit, à pluribus controvertitur. Ubi-

---

(1) Inſt. Chir. tom. 1, pag. 310.

cumque ſanguis quantitate & motu peccat, & ventilandus eſt, ibi venæ ſectio quàm maximè locum habet. Evacuans quippè ſeu revellens & derivans humorem vitioſum, lenit dolorem, & fluxum ſanguinis ad partem affectam moratur. Variat venæ ſectionis locus, prout vel in manibus vel in pedibus malum conſedit. Nil præſtantius eſſe *Fallopius* putat (1), quam ſecare venam in principio, cujus venæ ſectione ſolâ quàm plurimos præſervavit. Hinc *Borellus* (2) teſtatur etiam ſe ægrum aliquandò habuiſſe, qui maximo dolore rremoreque pedum affectus fuerit ex frigore nimio; à quo quidem cùm ſanguinis inflammationem & ventilationem prohibitam, clauſis ſcilicet à frigore poris, proficiſci autumaſſet, ſanguinem è malleolis mitti præcepit, tanto quidem cum fructu, ut brevi dierum intervallo felicitèr curatus fuerit æger.

Vicariæ etiam venæ ſectionis cucurbitulæ ſcarificatæ eximium præbent Pernionum remedium; idque tantò feliciùs, quòd proximè humores conſiſtentes evacuent, diſcutiant, membrumque ab acrimoniâ contenti humoris liberent.

Non minoris efficaciæ frictionem eſſe teſtatur *Borellus* (3): « Ad Perniones, inquit, nullum æque pollet remedium ac » frictio frequens fragorum, tempore verno, circa manus & » pedes; quod quidem mirum : cum hæc enim vernâ fiant » tempeſtate, futuras illas congelationes hybernas impediunt » ne oboriantur, neſcio quâ ratione. »

---

(1) Inſt. Tract. jam. cit. de Tumor. præter nat.
(2) Cent. 1, Obſ. 84, pag. 90.
(3) Cent. III, Obſ. 32, pag. 222.

X.

Curatio Pernionum pharmaceutica. 1°. De frigidis ac calidis remediis.

Ad curationem Pernionum pharmaceuticam quod attinet; *Celſus* Pernionibus non adapertis, æs, quam maximè calidum quis pati poteſt, admovendum præcepit: ſed fallax eſt & ſæpè inflammationem excitans illud remedium; ſemperque præ dolore concitato vitandum. Prætereà à nullo alio modo tam facilè pars rimas concipit, fitque exulceratus Pernio.

Jam verò Hippocrates, *Celſus* & horum aſſeclæ Medici, quandò calidam aquam & ex igne petitas medelas Pernionibus admovent, hæc faciunt, deſitâ jam fluxione, collectâque totâ materiâ tumoris, ut hæc efficaci calidorum vi diſſipetur & exhauriatur; conſtante verò fluxione, non parcunt refrigerantibus medicamentis, etiam quæ adſtringunt admiſtis: ſic gallas cum aceto contritas, ſic vini fæcem imponi laudat Theodorus *Priſcianus* (2). *Ætius* verò ſuccum admovet hyoſciami. *Guido Cauliacus*, vir ſanè conſultiſſimus, frigidam aquam laudavit (3). Has ob res omnes verum apparet, calidis ac frigidis æquè Perniones deleri, ſi tantùm diſtinguantur usûs opportuni tempora.

In Pernionibus quoque interna medicamenta omnis generis ex uſu eſſe poſſunt, quæ vel ſaburram vitioſam è corpore eliminent, vel motum maſſæ ſanguineæ in extimis partibus vacillantem ſtabiliant, uti diaphoretica è mixt. ſimpl. tinct. bez. mich. cumprimis & aliis cinnabarinis, &c. Externa nunc luſtranda topica, varia hinc indè à Practicis commendata, pro variis Pernionum gradibus & differentiis.

---

(1) Lib. 1, ad Euporiſtum, cap. 28.

(2) Tractatu 6, doct. 2, cap. 1 de Doloribus & Mulis.

X I.

Primo in gradu, quandò Perniones ſine unitate ſolutâ adhuc ſunt, quandò adhuc immaturi & tumentes ſunt, indicatio jubet adhibere reſolventia ſimul atque è tonicis ea quæ ſpaſmum non augeant. Porrò cum multa ſint quæ aliquâ ratione certoque modo virtutem hanc poſſideant medicamenta, qualia ſunt decocta plantarum ſubamararum, ut Chamæmeli, bugulæ, brunellæ, ſaniculæ, eupatorii, agrimoniæ, veronicæ, imò & gradu intenſiori tonico, abſynthii, tanaceti, ſalviæ, aromatumque variorum, nil mirum ſi, ut apud veteres, ita & apud recentiores, herbæ illæ, tum aquâ tum vino decoctæ, ſuadeantur, licèt ad omnes caſus æquè non pertineant.

1°. Curatio Pernionum in primo gradu.

Apud auctores, præſertim veteres, adſtringentia ſtyptica quævis commendantur, imò & alumen, & atramentum ſutorium, gallæ, flores punici, thus & alia hujuſmodi, quorum quidem auctorum auctoritati adſtipulatur *Severinus*. Cum verò tonicâ præſertim virtute atque conſtringenti agant hæc remedia, nonne potiùs ea inter prophylactica numerari debent? nonne enim cutim ſtringendo, cutim roborando ea agunt? nonne ſic cutim à Pernionibus immunem prorsùs præſtant? undè cum *Heiſtero* aliiſque recentioribus præponi ſuademus vini ſpiritum quotidie cuti admotum, vel ſimplicem, ſi nullus adſit Pernio, vel aquâ dilutum, ſi jam adfuerit Pernio; cujus quidem vini ſpiritus hæc vis eſt, ut refrigerando & ardorem moderando, ſimul cutim roboret eximiè.

Ubi Pernio ab acri gelu ſumpſit exordium, hùc etiam, experientiâ teſte, nivem utiliter adhibent ruſtici, ſpiculis glacialibus educendis aptam; non æquè confert illa, ubi potiùs à vitio cutis quàm à

ſævitiâ frigoris exorti ſunt Perniones. Sed tùm ad prophylaxim, tùm ad curationem Pernionum non exulceratorum, remediis omnibus præſtat partes affectas muriâ condire, eâque præſertim cui putredo aliquid alcali-volatilis adjunxit. Hujus vices ſupplet dilutus aquâ ſal ammoniacus. Alcali-fixus, è cineribus eductus & multâ dilutus aquâ, ad eumdem uſum adhibetur.

Si qui verò Perniones jam experti, ſingulis annis versùs hyemem de novo experiuntur; hi, ne malum denuò ſentiant, medicamentis convenientibus quaſi præſidiis ſeſe munire egregiè poſſunt. Atque longè optimum hîc eſt partes olim afflictas petroleo vel therebynthinæ oleo, dùm brumale tempus ingruit, manè & veſperè quàm diligentiſſimè inungere; vel etiam, ubi Perniones recrudeſcere atque intumeſcere rurſùs occipiunt, veſicam oleis jamjam nominatis madidam talis ſivè calcaneis, vel digitis ægris ſuperinjicere; ipſum autem frigus, quantùm fieri poteſt, ſedulò quiſque ſemper evitet, aut ſaltem ſe adverſùs illud veſtibus idoneis muniat.

Pluribus propoſitis quæſtionibus ſolutionem dùm paucis verbis ſuppeditat vir Clar. Doct. Medicus Pariſin. (1) H. de V.... præcipuum contrà Perniones remedium commendat ſulphuris candentis fumigationem. Huic ſi pedes vel manus per quatuor aut quinque conſecutivos dies exponuntur, quæcumque dura, quæcumque tumefacta emolliuntur atque reſolvuntur. Si adſint rimæ cum Pernionibus, hæ, anteaquàm adhibeatur fumigatio, bracterii folliculo tegendæ, ut dolor pungens præcaveatur. Non minùs certè neceſſarium, ad ſuffocantem ſulphuris vaporem vitandum, fumigationem adhibere ſub æſtuatio, & partem fumigandam ſtragulis cooperire, ut ſulphuris candentis vapor conſervetur.

---

(1) Vid. Diarium Paris. anni 1785. N°. 325.

Aliud ibidem (1) datur contra Perniones remedium; nempè: tritici furfuris fumigatio, & applicatio dein caſei gallicè dicti, *à la Pie*, quæ ſequenti modo præparantur & adminiſtrantur.

Prunis in foco vividiſſimè accenſis ſubmittitur pars Pernionibus afflicta: paulatim & iteratis vicibus ſuper prunam injiciuntur duo furfuris pugilli. Si malum adſit in pede, incumbatur pars duobus bacillis tranſverſim duabus ſellis innixis, dùm aliud bacillum ſuprà eminens ſtragulum ità ſuſtinebit, ut vaporis actio tota & plena in partem ægram delabatur. Deſitâ fumigatione, Perniones caſeo ſuprà memorato apprimè linendi, & calidis fomentis curiosè ab iis prohibendum frigus.

Hujuſ-ce remedii conciliator teſtatur ternam ejuſdem applicationem rariſſimè neceſſariam eſſe, perfecta ut obtineatur ſanatio.

XII.

3°. Curatio Pernionum in ſecundo & tertio gradu.

Secundo gradu conſtitutis Pernionibus, temperantia, ſuppurantia, exſiccantia proficua ſunt, V. G. Emp. de Sperm. ranar. Diapomphol. Diapalm. de Hyoſc. de ceruſſâ & alia quibus Perniones & quævis intertrigines redintegrantur. Fungus pulverulentus, qui noxius putatur oculis, Pernionibus eſt medela, teſte *Verulam.* (2). *Timæus* (3) ſolo pulvere ex avenâ ad crepaturam coctâ & per ſetaceum trajectâ, iterùmque exſiccatâ, exulceratos Perniones manûs curavit. Generatim ſicubi ad ſuppurationem hi tumores vergunt ac hiant, tractare ipſos ut abſceſſus recentes reliquos convenit. Scilicet ulcus digeſtivo mixto cum Ægyptiaco antè omnia purgandum eſt, ulcereque purgato,

(1) In eodem Diario 1785 N°. 335.

(2) H. Nat. num. 553. p. 290.

(3) Caſus Medic. 1667. *in*-4°.

oleum ovorum atque ceræ, balſamum item Peruvianum, oleum therebynthinæ vel eſſentia aloës ac myrrhæ ſuprà danda, & denique emplaſtrum ſaturninum vel de lithargyro ſuperimponendum. Magni etiam uſûs in ulceribus hiſce oleum eſt myrrhæ per deliquium, nec-non, ſi Ephemeridibus Naturæ Curioſorum credimus, mures aduſti. Rapa cocta & ſuperimpoſita multi cum *Celſo* laudant, atque *Plinius* jam ſcripſit, (1) *rapum Perniones fervens impoſitum ſanat.*

Pars ulceratis Pernionibus afflicta ità emplaſtris quoque tegitur, ne divellatur, aut ab obviis corporibus lædatur, & ut ichor depluens abſorbeatur. Si morbo ſcorbutico complicantur Perniones, certè per anti-ſcorbutica dimicandum eſt. Idem ſit dictum de aliis omnibus vitiis, quæ poſſent Pernionibus conjungi atque commiſceri.

Tertio rariori Pernionum in gradu, illa ſpeciatim ex uſu ſunt medicamenta, quæ ad arcendam vel curandam gangrænam commendantur, ut unguentum de lithargyro ſeu nutritum, unguent. fuſcum Wurſii, Ægyptiacum, aliaque pro re natâ mundificantia & ſeparantia, non omiſſis remediis internis contrà putredinem & ſphacelum potentioribus.

(1) Lib. XX. cap. 3.

FINIS.

Hanc Dissertationem, Deo juvante, & Præſide M. Petro Süe, ſecundo, antiquo Collegii Præpoſito & nunc Qnæſtore, antiquo Scholarum Practicarum Anatomiæ & Chirurgiæ Prôfeſſore, Regiæ Academiæ Chirurgiæ Couſiliario & pro commercio extraneo Secretario, in generali Pariſienſi Præfecturâ Chirurgo ordinario, necnon Academiarum Monſpelienſis, Rothomagenſis, Divionenſis, Lugdunenſis, Burdigalenſis & Aurelianenſis Socio; tueri conabitur Jacobus Berrut, Tarbienſis, in Facultate Andegavenſi Artium Magiſter, antiquus Regis Chirurgus, necnon Auguſtiſſimi Principis Monsieur, Regis Fratris, Chirurgus.

EMENDANDA.

Pag. 4 lin. 16 priùs, *lege* prius.
—— lin. 17 poſteriùs, *lege* poſterius.
Pag. 18 lin. 13, tum, tum, *lege* tùm, tùm.